

اولین روز کلاس

مقدمه

اولین روز کلاس، فرصت بسیار مهمی برای استادان است تا فضای مطلوبی در طول ترم فراهم آورند. اندیشیدن استاد درباره جو مورد نظر و اولین برخورد خیلی مهم است. تحقیقات نشان می دهند که نخستین روز کلاس هم برای استاد و هم برای دانشجو هیجان انگیز و در عین حال دلهره آور است. در اولین روز کلاس تمایل واقعی استاد و دانشجو داشتن ارتباط متقابل با یکدیگر است، اما هیچ یک از آنها از خواست دیگری آگاه نیست. اگر دو طرف ندانند که چگونه رابطه شان را بهبود بخشند، فرآیند یادگیری تحت تاثیر قرار خواهد گرفت. اگر استاد این فضا را تجربه کرده باشد، برنامه ریزی برای آموزش موثر نه تنها این احساس را کاهش می دهد بلکه باعث می شود تا دانشجویان در پی گیری اهداف کلاس مشارکت داشته باشند.

برخی از استادان سعی می کنند با ارائه یک برنامه درسی، تعیین تکالیف و نادیده گرفتن دانشجویان، از «اضطراب روز اول» اجتناب کنند. این امر صرفاً اضطراب را به تعویق می اندازد و این تفکر را در ذهن دانشجو به وجود می آورد که آنان در کلاس چندان اهمیتی ندارند. بیشتر استادان فرصت استفاده از هیجان شدیدی را که دانشجو روز اول با آن روبرو می شود از دست می دهند؛ فرصتی که با استفاده صحیح از آن می توان هیجان را به سمت علاقه به کلاس سوق داد.

■ یخ شکن‌ها

ایجاد ارتباط میان دانشجو و استاد در طول ترم سودمند خواهد بود. برخی منابع آموزشی فعالیت‌هایی را که به این منظور انجام می‌شود، «یخ شکن» نامیده‌اند که به اشکال گوناگونی قابل انجام است:

* از دانشجویان بخواهید دستشان را بالا ببرند، بگویند دانشجوی سال چندم هستند، چه افرادی از پیش با درس مربوطه آشنا هستند و دیگر مقوله‌هایی که به دانشجو مربوط می‌شود. این کار مشارکت در کلاس را بلافاصله افزایش داده و اطلاعات سودمندی درباره دانشجویان به شما می‌دهد.

* از دانشجویان بخواهید خودشان را یک به یک معرفی کنند و محل تولد، رشته، سوالاتی که دارند، دلیل انتخاب این درس و کارهایی که در تابستان انجام داده‌اند را بیان کنند. شما هم خودتان را معرفی کنید.

* از دانشجویان بخواهید اسامی افرادی که خودشان را معرفی کرده‌اند به ترتیب بیان کنند. این امر باعث می‌شود تا شما خیلی زود اسامی را یاد بگیرید و احساس دانشجو را نسبت به خودتان به عنوان یک استاد مورد علاقه درک کنید.

* از دانشجویان بخواهید علایق و تجربیات خود را در فرم نظرسنجی ذکر کنند تا اظهار نظرهای خلاصه شده‌ای برای گفتگو در روز دوم فراهم آورید. دانشجویان می‌توانند پاسخ‌هایشان را به صورت شفاهی هم بیان کنند.

* یک واژه کلیدی از عنوان درس انتخاب کنید و از دانشجویان بخواهید «تمرین تداعی» را انجام دهند و اولین چیزی را که در این مورد به ذهنشان خطور می‌کند بیان کنند. پاسخ‌ها را بر روی تخته یادداشت کرده و هنگام بیان رئوس کلی درس از این موارد استفاده کنید.

* از دانشجویان بخواهید درباره مسائل و ایده‌هایی که در درس گنجانده شده، سوال کنند یا آنچه را که درباره درس شنیده‌اند بیان نمایند. این موارد را بر روی تخته یادداشت نموده و در هنگام مرور درس از آنها بهره بگیرید. با این روش دانشجویان می‌توانند تصوراتشان را توجیه یا تصحیح کنند.

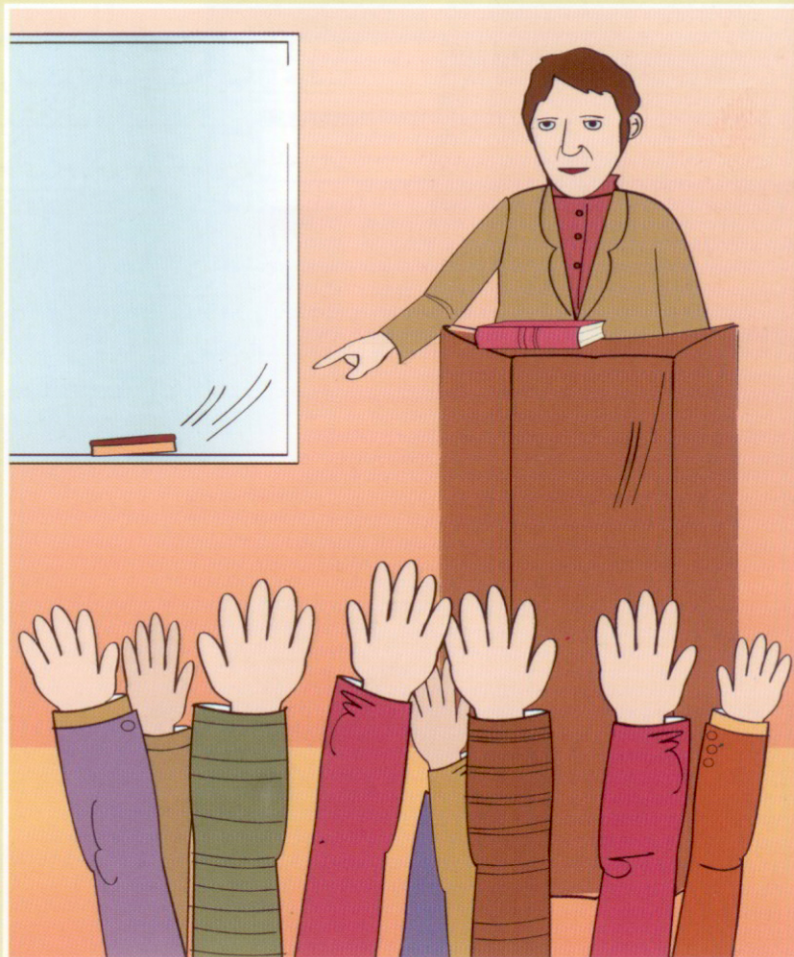
■ معرفی خودتان

دانشجویان جدید ال‌ورود بسیار علاقه مندند بدانند که شما

کارشناسان مسائل آموزشی بر این باورند که هفت مورد ذیل به استادان کمک می‌کند تا مانع از اضطراب اولین روز کلاس شوند:

■ علاقه

نشان دادن علاقه به محتویات درسی فوق العاده مهم است. این موضوع همواره برای دانشجویان اهمیت دارد که آیا استاد به موضوع علاقه مند است؟ آیا قادر است به آنها کمک کند تا همانند خودش در این رشته مهارت کسب کنند؟ صحبت درباره خودتان، ابراز هیجان در مورد آنچه که آموزش می‌دهید، بیان مواردی که به شما انگیزه می‌دهد و مواردی که اشتیاق دانشجویان را به موضوع درسی برمی‌انگیزد برخی از راههای نشان دادن این علاقه است. شاید بیان یک تجربه جالب یا ارائه راه حل یک مشکل نیز مفید باشد.

کیستید و علایق تان چیست. یادگیری در کلاس نشأت گرفته از روابط متقابل افراد است و آنچه دانشجویان درباره شما می‌فهمند به آنها کمک می‌کند تا این روابط متقابل را حفظ کنند. بعضی مواقع دانشجو اصلاً به این موضوع فکر نمی‌کند که استاد یک انسان عادی مانند اوست، بنابراین عکس العمل او در برابر چنین فردی غیرقابل پیش بینی است. گفتن چیزی در مورد خودتان منجر به شروع یک رابطه سازنده می‌شود.

در اختیار گذاشتن تجربیاتتان در مورد درس، زمانی که برای اولین بار این درس را انتخاب کرده‌اید، چگونگی مطالعه و زمان خواندن آن فوق العاده مفید خواهد بود. به آنها بگویید به عنوان یک استاد چه انتظاری از آنها دارید. عقیده تان را درباره آموزش و یادگیری بیان کنید و بگویید بعد از اتمام درس، چه انتظاری از آنان دارید.

مطمئن شوید که اسمتان را بر روی تخته نوشته‌اید. این کار باعث خواهد شد تا آنها اسمتان را درست تلفظ کرده و طرز نوشتن آن را یاد بگیرند. تاسف آور است که بسیاری از دانشجویان نام دقیق استادشان را نمی‌دانند.

به دانشجویان زمان مناسب پرسیدن سؤال در خارج از کلاس را اعلام کنید و بعد از کلاس چند لحظه‌ای را به پاسخ‌گویی سوالات آنان اختصاص دهید.

بیشتر دانشجویان مایلند چیزهای بیشتری درباره استاد خود بدانند. برخی از این موارد عبارتند از:

- ۱- علاقه و تمایل به کار و اهمیت دادن به درس
- ۲- واقع بینی
- ۳- ابراز همدردی با مشکلات دانشجویان

توجه: روی نقاط ضعفان تمرکز نکنید. این امر فقط عدم اطمینان را در برخی از دانشجویان تقویت می‌کند و در نتیجه آنها کاستی‌های خودشان را به ناتوانی شما نسبت خواهند داد.

انتظارات درسی

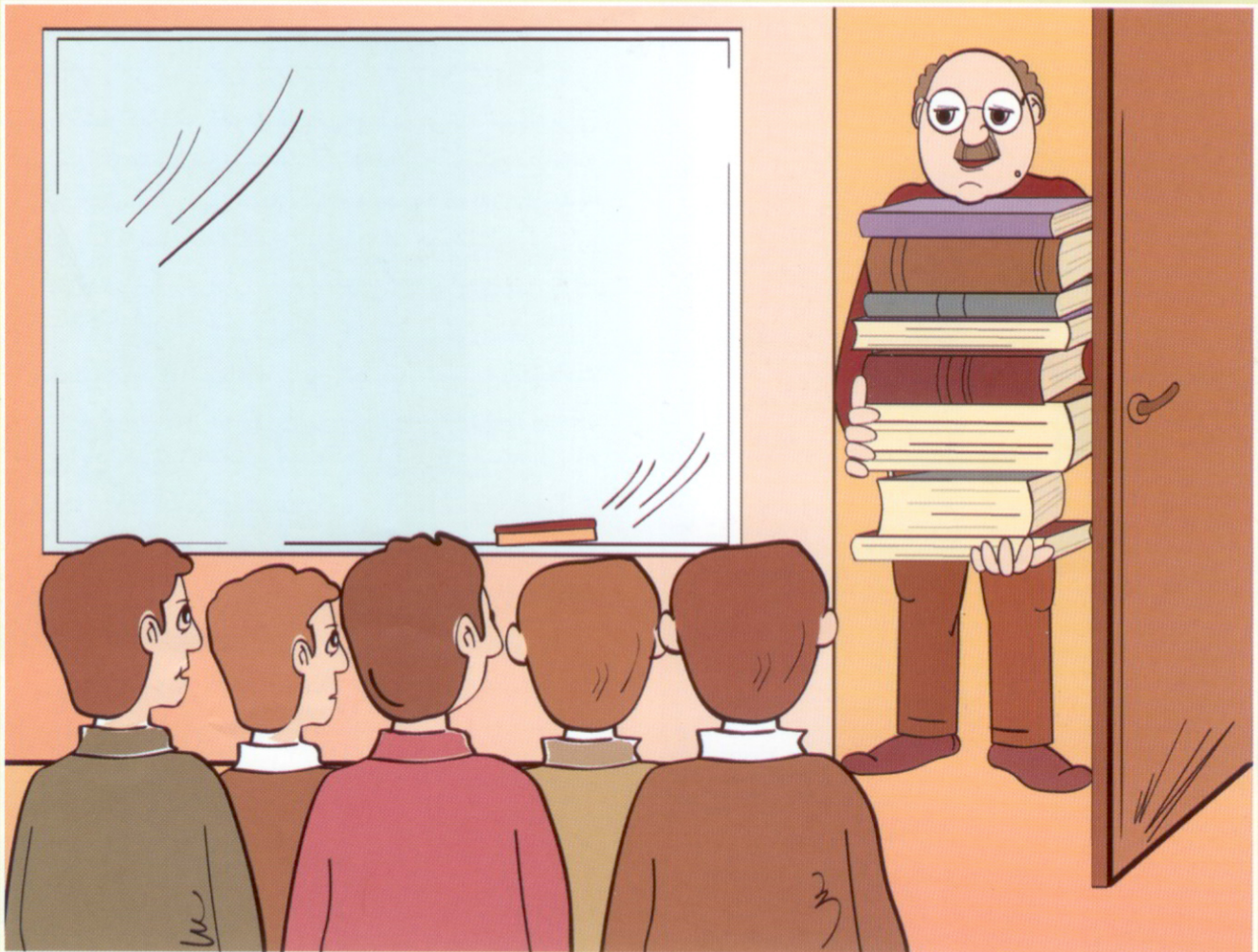
یک برنامه درسی کاملاً سازمان یافته، انتظارات درسی را مشخص می‌کند. دانشجویان می‌دانند که چه کاری باید انجام دهند. استاد به آنها می‌فهماند که در همه حال حاضر است به آنها کمک کند و حس مسئولیت‌پذیری را برای رسیدن به اهداف درسی در آنها تقویت کند.

متن کتاب درسی

به دانشجویان بگویید که انتظار دارید آنها در هنگام یادگیری از متن کتاب استفاده کنند. از کتاب یا مولف آن انتقاد نکنید. این کار بر فرایند یادگیری دانشجویان تاثیرات ناخوشایندی بر جای می‌گذارد. اگر تناقضی بین نگرش شما و متن درسی وجود دارد، به دانشجویان توضیح دهید که وجود این تناقضات امری عادی است و برای انتخابتان دلیل بیاورید و به آنها یادآور شوید که حقایق همیشه مورد توافق همگان نیستند. برای دانشجویان مشخص کنید کدام ایده‌ها در امتحان پذیرفتنی است.

در پایان اولین جلسه کلاس از دانشجویان بخواهید نظرشان را در مورد اولین روز بر روی یک برگه بدون نام بنویسند.

نشانی: سازمان مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد، معاونت طرح و برنامه، تلفن: ۰۵۱۱ - ۸۸۰۲۳۲۰ e-mail: bahrevari@um.ac.ir

■ سوالات دانشجویان

به دانشجویان فرصت دهید تا در باره درس یا دیگر جنبه های درسی سوال کنند. ایجاد این حس که شما می خواهید مواردی را که آنها در نمی یابند بدانید، بسیار مهم است. تمامی سوالات را بپذیرید. این به معنی آن نیست که شما برنامه خود را تغییر دهید اما می توانید همه سوالات را بشنوید و به برخی از آنها پاسخ دهید.

■ اظهار نظر دانشجویان

در پایان کلاس از دانشجویان بخواهید نظرشان را در مورد اولین روز بر روی یک برگه بدون نام بنویسند. این کار باعث می شود تا استاد درک درستی از نگرش دانشجو داشته باشد و دانشجو بتواند ترس طرح برخی سوالات را در خود از بین ببرد. این نظر سنجی هم چنین موجب بهبود فضای یادگیری و تقویت حس مسوولیت پذیری در زمینه یادگیری دانشجویان می گردد.

منبع:

Wilbert J, Mckeachie, teaching tips, 2006, Patricie Coryell: U.S.A

نویسن: معاونت طرح و برنامه دانشگاه فردوسی مشهد

زیر نظر: دکتر سید محمد جواد رزمی

با همکاری: سید محمد جعفر جعفریان - احمد رجیبی - فاطمه علی پور توفانی

ویراستار ادبی: جعفر چهار محالی

